

Viro 27.4. - 2.5.2012

Hiiumaa - Läänemaa - Matsalu - Noarootsi
Retkellä: Markku Nurminen ja Pasi Parkkinen

Perjantai 27.4.2012

Matkapäivä, Matsalun lahti ja Haeska

Lähtö Mikkelistä klo 6:56 vesisateessa, lämpötila kalsea +6.5°C. Kotipihassa vielä järripeippoja, Kuortin ABC:llä auton tankkaus ja öljyn lisäys. MS Superstar lähti Helsingistä 10:30. Merellä oli lintua todella vähän, sentään hieman *alleja* ja muuta tavallista vesiäistä. Laivasta pois pääsy kesti tällä(kin) kertaa tuskallisen pitkään, 45 min. Liikenne Tallinnassa ruuhkaista, melkein kuin Helsingissä, joten aikaa tuhraantui loppujen lopuksi aika paljon.

Tallinnan jälkeen, ennen Haapsalun risteystä pellolla nähtiin satoja *tundra-* ja *tundrametsähanhia* (*rossicus*), lisäksi retken eka *kattohaikara* ja *tuulihaukka*. Vettä sateli hiljakseen, lämpöä +11,5°C, oikeastaan ihan sopiva ilma autossa istumiseen. Länttä kohti matkatessa alkoi aurinko vähän kerrassaan pilkistää pilvien raoista. Ilmassa leikkiviä *korppeja* nähtiin siellä täällä, "Amor Majakas:in" kohdalla niitä hetki pysähdyttiin seuraamaankin.

Pikkujoutsenet (*Cygnus columbianus*) - Matsalu, Haeska.

Muutamien pysähdysten ja retkenpinnojen jälkeen Haapsalussa mentiin kauppaan. Keli oli jo täysin seljennyt ja lämpötila noussut +15°C:een. Kaupassakäynnin jälkeen ajeltiin Haapsalussa. Rannasta hoitui jo iso osa normivesiäisistä, Suomessa harvinaistuneita *silkkiuikkuja* tuntui olevan lahdella sankoin joukoin. Urbaaneja *tiltalttejakin* tiputteli omakotialueella. Menimme myös käymään piispanlinnassa, sieltähän voi löytää keltahempon. Ilmeisesti olimme hieman aikaisessa, eivätkä keltahempot olleet vielä saapuneet. Muurien lukemattomat kolot tarjosivat mieluisan paikan *kivitaskulle*.

Matka jatkui pian kohti Haeskaa, tienristeyksessä oltiin karvan auki kello neljää iltapäivällä. Hieman ennen Haeskan kylää Make pysäytti yht'äkkiä auton, *nokkavarpunen* oli istuskellut aivan tien vieressä matalissa puskissa. Auton pysähtyminen on yleensä aina se lähtösäys useimmille linnuille, eikä Make ehtinyt lähikuvaa saada. Minä en tätä nokkanisseä edes ehtinyt väkärin paikalta nähdä. Lintujen ääntä

kuului vielä läheisistä korkeammista puista, mutta todella arka lintu se kyllä on, pakoetäisyys vähintään 100 metriä.

Haeskan lintuhotellin pihassa törmättiin retken ensimmäiseen *valkoselkätikkaan*. Koiras rummutteli hotellin takana olevissa korkeissa lehtipuissa. Ajeltiin ennen tornia vasemmalle kääntyvää tietä niin pitkälle, kuin pystyi; sieltä löytyi vallan mainio grillauspaikka. Rantaniityillä oli muutamien satojen Ansereiden parvia. Ennakkotiedoista poiketen Anserit eivät olleet vielä jättäneet Viroa. Myöhemmin päivinä huomaisimme, että parvet alkoivat muuttua branta – voittoisemmiksi.

Illaksi vielä tornille staijaamaan. Tällä kertaa rarit loistivat poissaolollaan, joten normiretkeilyyn oltiin siinä mielessä palattu. Haeskan pelot olivat hanhista tyhjät, muistini mukaan ensimmäistä kertaa. Tuhatpäiset *valkoposkiparvet* velloivat lahden etelä – puolella, Keemu olisi nähtävästi hyvä paikka hanhien katseluun. Kotvan aikaa kesti ennen kuin

tajuttiin, että valkeat joutsenen näköiset linnut eivät olleetkaan kyhmy- ja laulujoutsenia, vaan suurimmaksi osin arktisia serkkujaan *pikkujoutsenia*. Niin sitä erehtyy, kun harvemmin nähtyjä lajeja liian paljon kerralla näkee. Suuressa joukossa pikkujoutsenten omintakeinen laulu sekoittui hienoksi pulinaksi. Upeassa iltavalossa päästiin kuvaamaan niin valkoposkia, kuin pikkujoutseniakin. Vaikutti lupaavalta: mitä hienoa näkisimmekään Hiidenmaalla, jossa oli määrä viettää suurin osa ajastamme Virossa tällä kertaa.

Koskaan aikaisemmin emme olleet nähneet missään niin paljon *jouhisorsia*, kuin nyt – niitä tuntui olevan kaikki paikat täynnä. Jouhisorsien määrä ei liene ollut mitenkään poikkeuksellinen, meidän ajoituksemme jouhisorsien ja pikkujoutsenten osalta oli vain hyvä. Illan kähmyssä vielä *jänkäkurppa* jähi siityltä lentoon. Pitkän päivän jälkeen maate lintuhotellille, lajisaldo ensimmäisen päivän jälkeen lupaava 69.

Lauantai 28.4.2012 Kohti Hiidenmaata

Herätys klo 4:30, kahvit tippumaan ja liikkeelle 5:30. Ilma mitä mainioin, lämpöä jo +7,5°C. Ajattelimme käydä tarkistamassa tornin tilanteen. Matkalla rantaan näimme 2 *peltopyytä* kipittämässä kiireesti katseiltamme suojaan. Kuvausvaloja ei vielä ollut, joten lähdimme ajelemaan Haeskan kylälle päin. Kolhoosinavetan jälkeen käännyttiin Pangaan menevälle hiekkatielle, pelloilla oli pieniä parvia tundrahanhia, *kurki* sekä *pensastasku*. Aurinko nousi vähän ennen kuutta, ylilennon teki vielä naaras *ampuhaukka*. Palasimme tornille valon määrän lisääntyttä riittävästi.

Tuuliku talun vieressä sijaitsevalla Haeskan lintu-tornilla oli mukavaa pikkujoutsenten ja jouhisorsien liikennettä, kuvausvalot valkeille linnuille mitä parhaimmat – nyt ehkä syntyivätkin parhaat pikkujoutsenkuvat. Pian oli aika lähteä kohti Rohukülaa, josta Hiidenmaan lautta lähtisi. Tuulelaivojen verkkokaupasta oli liput hankittu etukäteen 10:30 lautalle. Päätettiin kuitenkin pistäytyä vielä Puisessa. Navetan kohdalla eli Pögari-Sassissa kaivoimme kaukoputket esille. Lajeja tuli taas lisää: *varpushaukka* ja *kapustarinta*. Pikkujoutsenia kellui meressä satoja niemen pohjoispuolella. Ajeltiin Puisen kylälle saakka. Menimme talojen välistä rantaan katselemaan. Rannassa, aidan takana oli valkopoiskihanhia. Seuraamme lyöttäytyi talon koira, joka päätti lopulta mennä aidan ali jahtaamaan hanhia ajaen ne lopulta kauemmas merelle. Pihapiirissä näimme vielä nokkavarpusia.

Huolestunut vilkaisu kelloon: olisi ehdittävä ajoissa lautalle, lipussa luki että pitäisi olla paikalla viimeistään 20 minuuttia ennen lähtöä. Niinpä täsmällisinä miehinä olimmekin satamassa ”täpselt” 10:10. Nyt otettiin kiikarit ja kamerat mukaan kannelle. Ottaen huomioon, että matka mantereelta Hiidenmaalle on vain noin 20 km, on ”Hiiumaa” -lautan vauhti melkoista matelua, matka – aika peräti 1,5 tuntia. Satama-altaasta lähtien saatiin ihailta *lapasotkien* suuria parvia, vähän keskemmällä lahtea alkoi näkymään myös alleja. Jostain pienestä kalastusveneestä niitä varmaan pääsisi kuvailemaankin. Rantauduimme Hiidenmaalle pitkän lillumisen jälkeen. Kevään eteneminen oli saarella selkeästi jäljessä manteretta, odotukset yhä korkealla – liian korkealla. Käännyttiin etelään, Käina laht oli ensimmäinen varsinainen kohteemme. Lintumaiset olivat siinä mielessä muuttuneet, että automatkankaan varrella ei näkynyt käytännössä ollenkaan lintua ilmassa, todellinen lintutyhjökö siis? Käina laht osoittautui kannaltamme kehnoksi paikaksi, linnut olivat kilometrin päässä, eikä meno katettuun lintutorniin sekään suuremmin houkuttanut. Viron tyylisiin lintutornit ovat lisäksi aivan liian kaukana linnuista.

Suunnattiin auton keula kohti Kärddlaa, josta piti aukeaman lintuisat merinäkyvät kohti pohjoista. Meri oli aivan tyhjä ja mielialat laskusuunnassa. Päätimme lähteä kohti Ristnaa, siellä sitä liikennettä olisi. Ajeltiin mennä suoraan Ristnan kärkeen,

majapaikkaan ”Höbekala Külalistemajaan” ehtisi myöhemminkin. Klo 14:20 oltiin Ristnassa. *Kangaskiuru* ilahdutti – vain hetkisen verran, muttei sekään antanut kuvata. Meri oli tyhjä linnuista täälläkin, mutta merimaisema oli toki huikea. Arveltiin Ristnan kärjen olevan enemmän aamupaikka ja olihan toki hieman liian aikaista arktikaa ajatellen. Olimme kyllä ajatelleet että lapasotkaa ja allia keluisi paikallisena enemmänkin, vaan eipä kellunut.

Mustalintuja (*Melanitta nigra*). Ristna - Hiiumaa.

Kahvia koneeseen ja tykistö aseisiin, kohta paukkuu! Ristna - Hiiumaa.

Puolen neljän maissa päätettiin lähteä etsimään majapaikkaa, soitto isännälle ja emännälle: ovet olivat kuulemma auki, joten ei muuta kuin rytkyt huoneeseen. Yksi asukas näytti meidän lisäksi olevan, paikan koko huomioonottaen ei siis mikään sesonki – vielä. Piha-alueella näytti olevan grilli, mallia ”sika vartaaseen kokonaisena”. Taaempaan paremmalla merinäköalalla oli kesäbaari ja -terassi, täällä on varmasti kesäaikana paljon paikallisia turisteja kesänvietossa.

Ajelulle uudelleen, käytiin Luigulahdella – jossa aivan tyhjä, ainoastaan muutama *räystäspääsky* pyöri hietikon päällä. Takaisin Ristnaan, ei kai täältä parempaakaan paikkaa löytyne. Niemen kärkeen oli ilmestynyt stajari. Autossa Viron kilvet – ei kun jutulle: ”Tere”, erittäin englantilainen ”Hello” saatiin vastaukseksi. Ilmeni, että tähän oli se sama herra, joka istuksi äsken majoituspaikassamme. Kaveri oli ollut Ristnassa jo 4-5 päivän ajan, kertoi liikennettä merellä olevan lähinnä aamuisin. Täytyy sanoa, että ihailen kärsivällisyyttään. Mies – nimeltään Richard – oli kotoisin sieltä kuuluisasta ”jerseestä” eli siis täsmällisemmin Jersey saarelta. Paikka on kuulemma lintuharrastusmielessä täysin kelvoton, muis-

tuttaen siis kotoista Etelä-Savoamme. Stajattiin siinä kuitenkin, eikä aivan turhaan: meille molemmille Viron pinnat ja vuodarit *allihaahkasta* (4m N 2k/2n), siinä välillä tärytettiin maittavat grillisapuskat taas tuulen suojaan. Tuulen suojaisia paikkoja ei karulla niemellä varmaan pajon muita ollutkaan. Yksi *härkälintu* nähtiin myös muutolla. *Pilkkasiipinauhoja* meni harvakseltaan. Retken pinnoiksi niinikään *riuttatiira* ja *telkkä*. Kohti Kalanaa kämpille. Matkalla ikkunat auki ajelu sentään paljasti meille *kuusitiaisen*, joka ei aivan tyypillisimpiä Viron retken lajeja meille ole ollut. Heti perään löytyivät myös *hömötiainen* ja *leppälintu*.

Sunnuntai 29.4.2012

Ristna, paluu mantereelle

Aamuinen näkymä merelle länteen. Ristna - Hiiumaa.

Jo illalla oli päätetty, että jos taivas ei aamulla repeä lintupaljoudesta on parempi lähteä takaisin mantereelle, siellä sentään oli paikallista lintua aivan mukavasti. Merkillepantavaa oli, että Hiidenmaalla ei ollut paikallisena edes hanhia pelloilla. Metsälinnustoa sentään oli, tosin Suomea hiljaisemmalta meno vaikutti. Ehkäpä saaren mereisyys harventaa lintumääriä, ainakin näin keväällä.

Alleja (*Clangula hyemalis*) aamunkoitteessa. Ristna - Hiiumaa.

Aamukuudelta sitten suunnattiin Ristnan kärkeen. Mustalintua, allia, pilkkasiipeä, kuikkaa ja haahkaa meni parin tunnin ajan jatkuvana virtana – määrien tosin ollen pieniä: mustalintuja parvessaan 10-20 lintua, pilkkasiipi huomattavasti harvalukuisempi. Retken lajeiksi saatiin kuitenkin *kaakkuri*, *rantasipi*, *harmaasorsa* ja *käpylintulaji*. Jääkuikka jäi tällä kertaa

haaveksi vain. Kohti mannerta lähdettiin klo 11 maissa. Haeskan lintuhotellissa tuntui olevan tilaa, pakkohan sinne oli muutenkin mennä kun huoneen avain oli jäänyt taskuuni. Majapaikan emäntä antoi lisäksi ystävällisesti lautta-aikataulun mukaamme. Matkalla kohti Heltermaata näimme vielä hieman yllättäen *piekanan* ja naaraspuolisen *niittysuohaukan*.

Viron lintuseuran retkeläiset liikkuivat Noarootsissa yhtenä tavoitteenaan kiljuhanhien havaitseminen. Heiltä kuultiin, että Tahu-lahden seuduilla oli liikkunut parikymmenpäinen kiljuhanhiparvi. Ajoimme suoraan lautalta – kaupan kautta tosin – Pürksiin Noarootsiin. Tahu-lahti oli valtavan hyvännäköinen paikka, mutta kaukokohde taasen. Pelot olivat tyhjiä, hanhet ruokailevat alueen pelloilla aamuisin päivän valkenemisesta noin kello 10 saakka. Lisäksi kuulimme Lintuseuralaisilta, että Pürksin pelloilla oli joku ajanut hanhia ilmaan moottoripyörällä pelloilla pärtsäämällä. Selvästi tarkoitushakuista toimintaa, viljelijä ei pidä linnuista. WWF:n kiljuhanhityöryhmä partioi myös alueella tehtäväänään kartoittaa kiljuhanhien kokonaisuutta. Rintakilpien yksilöllisen kuvioinnin perusteella yksittäiset linnut on mahdollista tunnistaa. Hortobagyn alueella Unkarissa oli nähty levähdysalueilla jopa 80 kiljukasta, ennätys pitkästä ajasta. Toivotaan, että Skandinavian kiljuhanhikanta jatkaa elpymistään. Hetken jo näytti, että laji on todellakin katoamassa. Minulta kiljuhanhi vielä puuttuu, elis olisi kiva harvinaisesta lajista, jonka tulevaisuus on todella epävarma. Myöhemmin kuulimme kiljuhanhityöryhmän jäseniltä, että Virossa valtio ei ole vuosiin maksanut korvauksia viljelijöille hanhien tuottamista tappioista. Tämä lienee johtanut tähän moottoripyöräilyidiotismiin. Panimme kuitenkin merkille, että hanhet viihtyivät vihreissä heinäpelloissa. Emme nähneet niitä viljapelloissa. Mikä lienee oikeasti tappion määrä? Huolestuttavaa ja typerää toimintaa yhtä kaikki.

Palasimme Haapsalun suuntaan, ehkäpä aamulla kannattaisi tulla takaisin. Meidän piti tosin vielä käydä täydentämässä Selverissä eväsvarastoja ja tankkaamassa auto. Lukoilin pihalla nähtiin retken ensimmäinen *mustavaris*. Päätettiin käväistä Lihulan suunnassa, Haeskassa tuskin olisi mitään ihmeempää, sinnehän luonnollisesti illaksi palataan.

Valkoposki- (*Branta leucopsis*) ja tundrahanhia (*Anser albifrons*). Pürksi - Noarootsi.

Kasari-joen sillalta Kirblaan saakka oli tietyö. Tie oli kaivettu auki ja ainoastaan yksi kaista oli avoinna liikenteelle. Verkkaisessa, automaattisin liikennevaloin ohjatussa pätkässä kuluihin kummasti aikaa. Ajoimme suoraan tutulle paikalle Suitsu-joelle. Grilli kuumaksi ja evästä mahaan. Kahlureita alkoi näköjään saapumaan alueelle. *Liroja* havaittiin lyhyessä ajassa muutolla ainakin 150. Lisäksi mukava 20 suosirrin parvi, *metsävikloja* 100. *Kaulushaikara* puhalsi sadannen lajin rajan rikki. Illaksi paluu Haeskaan ja piipahdus tornille. Lintujen osalta hiljaista, tutut lajit, uutena sentään *avosetti*. Pimeän tultua kartanon takaa kuului *lehtopöllön* väräjävä ääni.

Maanantai 30.4.2012

Hanhia Noarootsissa ja vappuaatto Matsalussa

Päätimme suunnata uudelleen Tahu-lahden alueelle, koska kiljuhanhea kannattaa aina yrittää. Eri puolilla Viroa oli lisäksi havaittu muutamia punakaulahanhia ja lyhytnokkahanhia. Lyhytnokat viihtyivät rossicusten joukossa ja selvästi rossicukset alkoivat vähenemään. *Anser*-parvet alkoivat olla aika tundrahanhivoittoisia. Noin puoli kahdeksan aikaan oltiin Pürksissä. Pelloilla ruokaili paljon tundra- ja valkoposkihanhia. Nämä hanhet olivat yllättävän lähellä tietä, eivätkä kavahtaneet autoa – saatiin kuvata rauhassa pitkän aikaa. Kaikki parvet selattiin lisäksi kiljuhanhien varalta kaukoputkilla. Yhtään kiljukasta ei harmiksemme löytynyt. Kiljuhanhityöryhmäläisiltä oltiin Haeskassa kuultu, että pari päivää sitten kiljukkaita oli ollut tuolla joka pellolla. Vaan kun ei löydy niin ei löydy, yrityksen puutteesta ei voi tällä kertaa meitä syyttää. Mopomiestäkään ei onneksi nähty. Hanhipeltojen laitamilta retkelle uusiksi lajeiksi *käenpiika*, *teeri*, *hernekerttu* ja *mustaleppälintu*. Pürksissä kohdattiin sitten Viron lintuseuran bussiseurue, joukossa muutamia tuttujaakin.

Hieman lohdutti, ettei kiljukkaita ollut hetkeen nähnyt kukaan muukaan.

Lähdettiin paluumatkalle Haeskan suuntaan, Puisessa pikapyörähdys, Põgari-Sassissa tapasimme lintuharrastajapariskunnan Mikkelistä, heilläkään ei mitään mainittavia haviksia. Tuttu paikka Rannajoen tornilla oli vielä tarkistamatta. Tornin ohi kulkeva "oikotie" oli kokenut positiivisen muodonmuutoksen. Rantaniityille aukeva näkymä oli puhdistettu pusikoista. Uutena lajina *sirittäjä*. Valkoselkätikkaa ei näköjään voi olla näkemättä tällä paikalla. Ei liene retkeä etteikö sitä olisi tässä tavattu, pesä ei varmaankaan olisi kaukana. Hirsikehikotyömaa ei ollut viime vuodesta pahemmin edistynyt.

"Vain" tundrahanhia (*Anser albifrons*). Pürksi - Noarootsi.

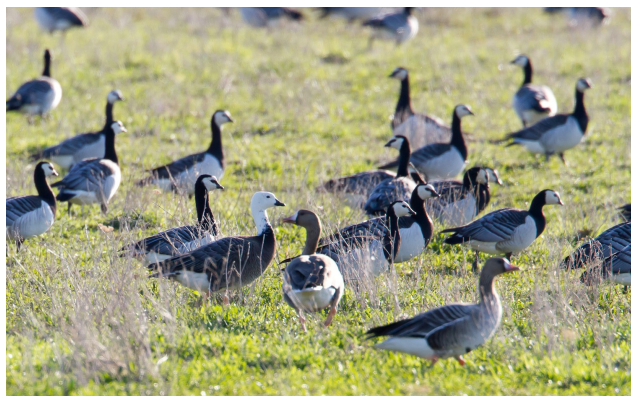
Mihinkähän sitä menisi seuraavaksi? No, grillipaikkana Suitsujogi on tosiaan hyvä. Kelisäkään ei ollut valittamista, aurinko paistoi +17°C. Jos kohta tuuli puhalti voimakkaasti puuskassa, oli hetken kuluttua aivan tyyntä. Lintua näytti olevan kaukana niityllä paljon: *punajalkavikloja*, *töyhtö-*

hyppiä, jouhisorsia ja merihanhia. Väreilyssä, vieläkin kauempana pöllähteli ilmaan suuria hanhiparvia, sekä Ansereita että valkkareita tuli ja meni. Kyllä on kuvaajalla köyhää, kun piti kaukoputket ottaa esille ja ryhtyä stajaamaan. Mitään päiväpetojen rynnistystä ei tämä(kään) reissu ole meille vielä tarjonnut. "Grillistajilla" kuitenkin irtosi yksi *hiirihaukka* ja *ruskosuohaukkapariskunta*. Paikalliset *merikotkat* voisi tietysti tässä mainita. Sillan kupeessa paikallisina jo tutuiksi tulleet – kauniit *tiklit*. Lisäksi paikalla niityn tunnuslinnut, *niittykirvinen* ja *keltävästäräkki*. Ensi kosketus *suokukkoon* tuli, niitä näkyikin sitten myöhemmin aika paljon.

Komeita suokukkoja (*Philomachus pugnax*), jokainen koiras erilainen, joukossa myös muutama naaras. Keemu - Matsalu.

Pistettiin penkille pitkäkseen, eikä aikaakaan kun havahduin unen läpi "veetyy-veetyy" -huutoon. Tuplalimosaa ei kuitenkaan näkynyt heti. Hetken kuluttua itse lintukin näyttäytyi, *mustapyrstökuiiri* siis. Puolen neljän maita lähdettiin käväisemään Kloostrissa. Ennen tornia ihmettelimme valtavia pyöröpaalikasoja, jotka happanivat pellolla. Mikähän EU-Viron tukiaisihme tämäkin oli? Paalit olivat kyllä suurimmalta osin olkea, jota paikallinen viljelijä näytti kускаavan nautojen kuivikkeeksi. Rannassa oli todella hiljaista, vain pari rantasipiä nähtiin. Peltisillan kohdalla oli tehty luonnonhoitotöitä ja avattu joen uomalle enemmän tilaa. Takaisin

Hanhiristeymä (*Branta leucopsis x Anser caerulescens*). Keemu - Matsalu 1.5.2012

tullessa pysähdyttiin kartanon raunioiden kohdalla. Metsiköstä kuului kimeää piipitystä, lajinmääritys oli hieman epäselvä ja sitä piti sitten lähteä tarkentamaan. Piipitys osoittautui hetken kuluttua *pikkutikaksi*, lisäksi havaittiin *pähkinänakkeli* ja *viitaiainen*.

Lihulaan hankkimaan ruokaa. Takavuosien vakioyöpaikkamme "Luige Villa" oli edelleen tyhjillään ja myytävänä: ei taida hotellia siihen enää tulla. Mustavaristen määrä näyttää dramaattisesti vähenyneen, ainakin perinteisillä paikoilla kirkon puistossa. Puistossa yritettiin vielä etsiä nakkelia, mutta löydettiin vain joukko käenpiikoja, joista yhtä yritettiin atrapilla saada kuvattavaksikin. Kottaraisia sentään tuntuu Virossa, kuten Lihulassakin olevan entiseen malliin. Vapun aatto kääntyi iltaan, Haeskan tornille vielä grillaamaan – lintu ei liikunut.

Tiistai 1.5.2012 Keemussa "Lumiposkihanhi"

Aamu valkeni jo tavaksi tulleeeseen tyyliin – aikaisin. Katseltiin Haeskassa hanhia peltoteiltä "hanhilenkiltä". Kun pieniä tundrahamparvia lukuunottamatta ei mitään ihmettä (siis kiljukasta) näkynyt suunnattiin kohti Martnaa. Kuuleman mukaan sielläkin pelloilla on nähty suuria hanhiparvia. Lähes välittömästi Lihulan tieltä käännyttyämme näkyikin suuri valkkariparvi aivan tien vieressä. Nämä hanhet olivat sitten sen verran säikkyjä, että lähtivät lentoon jo lähestyvän auton nähtyään. Martnan kylältä retkelle uusi laji: *pikkuaarpunen*. Käännyttiin

Sitruunavästäräkki (*Motacilla citreola*), koiras. Keemu - Matsalu.

Keemulle, Ufo – talon kohdalla, ennen mutkaa ja kartanoa oli oikealla puolella tietä todella suuri hanhiparvi pellolla. Linnut olivat enimmäkseen valkoposkia, mutta joukossa myös huomattavat määrät tundrahamparvia. Aivan parven reunasta muutaman anserin joukosta löytyi myös valkokaulainen hanhi.

Se tulkittiin pienen pohdinnan jälkeen sinihanheksi, lumihanhen tummaksi muodoksi. Innokkaasti keskityimme dokumentoimaan löytöä ja pistettiin myös häly, jotta halukkaat voisivat käydä linnun bongaamassa. Jo havaintohetkellä ja myöhemminkin pohdittiin linnun nokan väriä, sinihanhella pitäisi olla punainen nokka – tällä linnulla nokka oli musta. Myös nokan ja otsan muoto puolsivat valkoposkihanhea. Hybridi alkoi tuntua oikeammalta määrittelykseltä. Kyseessä lienee siis lumihanhen ja valkoposkihanhen risteymä. (*Branta leucopsis* x *Anser caerulescens*), lieneekö sen suomenkielinen nimi paremminkin ”lumiposkihanhi”. Määrittelyssä sen sijaan oli mielenkiintoista se, että Keemulle saapuneesta Viron Lintuseuran porukasta löytyi ”tietämystä”, jonka mukaan lintu olisi 2kv sinihanhi, nokan värin selittyessä iällä?

Viitaiainen (*Poecile palustris*). Kloostri - Matsalu.

Viron rariteetikomitean puheenjohtaja Margus Ots blogissaan tuomitsi linnun hybridiksi paikalla käyttään: RK -kaavake saakoon siis jäädä täyttämättä, häntä on helppo uskoa. Iltasella majapaikassa oli tosin kiva löytää edellisvuoden hietatiira hyväksytyjen havaintojen joukosta nettiä selaillessa. Mukava muuten langaton netti yöpaikassa, siinä kyllä virolaiset majoitusryttiläiset ovat suomalaisia edellä!

Keemun tornilla tapasimme hollantilaisia lintumiehiä, olivat hanhea kiinnostuneempia pyystä. Kyselivät myös, mitä suomalaiset lintuharrastajat hakevat Virosta, linnustohan on pitkälti sama. Kävisivätpä flaamit Etelä-Savossa, niin asia heille

selviäisi. Olisikohan heidän muuten kannattanut mennä ennemminkin Suomeen, tai suunnata ehkä Itä-Viroon, mistä havumetsälajistoa parhaiten löytyy.

Keemun tornilla keltäväiskin lisäksi lauloi koiras *sitruunavästäräkki*, meidän ensimmäinen sittis Lääne-maalta. Tornilla heräili myös suomalainen retkiporukka, olivat yöpyneet teltoissa. Auton katolla oli kajakit. He olivat tulossa Hiidenmaalta. Siellä olivat kajakeilla meloneet meren rannikolla ja nähneet jääkuikan Kärklassa noin 50 metrin päässä kajakista. Muutenkin heidän käsityksensä Hiidenmaasta lintupaikkana oli yhtenevä meidän kokemuksiimme. No, ajankohta Hiidenmaan retkeen oli väärä.

Harmaahaikara (*Ardea cinerea*) on runsas Matsalun alueella. Keemu - Matsalu.

Jonkin aikaa Keemun satamassa ja tornilla pällistelyämme huomasimme jatkuvaa suokukkoliikennettä aallonmurtajan yli molempiin suuntiin. Suokukkoja oli lahdella varmasti tuhansia, lisää tuntui tippuvan koko ajan. Päätimme mennä aallonmurtajalle niitä kuvaamaan. Oli yllättävän vaikeaa kuvata nopeasti liikkuvia parvia, sentään jonkinlaisia onnistumisia tuli.

Kertakäyttögrillit olivat loppuneet, kahden maissa iltapäivällä päätimme käydä välillä Lihulassa ostoksilla ja Lukoililla kahvilla – palataksemme Keemuun grillaamaan ja suokukkoja kuvailemaan. Myöhäisen oloinen piekana nähtiin Tuudin kohdilla. Suokukkoliikenne alkoi jo hiljenemään ja tuuli alkoi kovenemaan, päätimme palata Haeskaan, huomenna olisi kotiinlähtöpäivä.

Haeskassa retkenpinnaksi saatiin vielä kirjosiippo, turkinkyhky, pikkukuovi, punakuiri ja Virossa yllättävän harvalukuinen kanadanhanhi. Suokukkoja näkyi Haeskan tornillekin nyt hyvin. Tuhatpäiset suokukkoparvet velloivat lahden eteläpuolella, osa toki tuli lähemmäksikin, kuvauksen kannalta aivan liian kaukana kuitenkin. Ilta tornilla oli ihan mukava, retken lajeiksi saatiin vielä punasotka ja 2 avosettiäkin huomattiin ruokailevan lietteillä.

Retken kruunu: kiljuhanhi (*Anser erythropus*), huono kuva, mahtava laji. Sütlepa - Noarootsi.

Keskiviikko 2.5.2012 Noarootsin kautta kotimatalle

Kimpsut ja kassit kasaan, auton tyhjennys ja uusi pakkaus: tuppaa pidemmällä reissulla järjestys menemään, niin ettei mitään löydä ja tavaraa tursuaa ulos, kun ovet avaa. Menomatalla päätimme kiertää vielä Haeskan hanhilenkin kautta, tiellä tapasimme WWF:n kiljuhanhityöryhmän pakettiautoineen. Ryhmässä olivat tutut herrat Gustav Nordensvan ja Seppo Ekelund. Heiltä kuulimme, ettei kiljukkaiden olinpaikasta ole moneen päivään saatu tietoa. Eilen tosin virolaiset harrastajat olivat nähneet n. 20 linnun parven Haapsalussa lentämässä Tahu-lahtea päin. Toivomme heräsi, ehkäpä linnut vielä olisivat siellä. Pidemmittä puheita päätimme yrittää – vielä kerran, Pürksin pellot olivat kuitenkin kotimatkan varrella ja aikaa lautan lähtöön oli reilusti. Hanhia oli samoilla pelloilla, kuin aiemmallakin kerralla, mutta määrät olivat selvästi vähentyneet. Paslepassa retken pinnaksi *punatulkkku*.

Toivosta löytää kiljuhanhi piti luopua. Suuntasimme kuitenkin kohti Sütlepaa, josta kuvittelimme löytävämme ainakin pussitiaisen. Ajoimme kartanon pihan läpi ja Sütlepan lintutorni jo näkyikin. Korkeaa heinää kasvavassa hoitamattomassa pellossa tien vasemmalla puolella näkyi harmaita hanhia. Kiikarit esiin ja tutkimaan. Siellä se on! *Kiljuhanhi!* Silmärenkaat erottuivat upeasti. Pellossa oli kymmeniä lintuja, osa selvästi tundrahanhia, osasta ei pystynyt sanomaan. Kaulat nousivat harvakseltaan korkeasta heinästä taas mennäkseen heinikon suojiin määrittämättömiin. WWF:n pakettiauto, jonka katolla on "vesivaneriterassi" olisi ollut nyt poikaa.

Koko joukosta saimme laskettua varmat 12 lintua, todellinen määrä lienee lähempänä 20:ta. Talon kissankutale vaikeutti meidän dokumentointiurakkaamme: mokoma ryökäle hiipi heinikossa lähemmäs hanhia ja sai hanhet marssimaan koko ajan meistä kauemmaksi. Lisäksi pellossa oli tuolla kohtaa korkeampi kohta, pian osa hanhista oli jo häipynyt harjanteen taakse näkymättömiin. Tasan kymmeneltä linnut nousivat ilmaan, meistä

poispäin. Lentävästä parvesta kiljukkaiden määrittäminen, vieläpä takaapäin oli käytännössä mahdotonta - ainakin tällä kiljukaskokemuksella. Valokuvistakaan emme päässet lukua 12 suurentamaan. Pikainen soitto vielä kiljuhanhityöryhmän Risto Karvoselle ja Jyrki Pynnöselle ja tietojen vaihto, toivottavasti WWF:nkin porukat nyt pääsevät taas hanhista jyvälle. Kohtapuoleen myös Tapio Kostet soitteli, oli kiinnostunut valokuvista: yrittävät määrittää hanhiyksilöitä vatsalaikkujen perusteella. Sütlepan korkeahainen pelto vain osoittautui vatsalaikkujen dokumentoinnin suhteen melko huonoksi, kuvistamme ei tainnut olla suurempaa hyötyä heille. Ensimmäiset kiljukkaat olivat tulleet 21.4. Haeskaan. Enimmillään niitä oli havaittu jopa 23 yksilöä eri paikoissa. Niin, sitä pussitiaista ei sitten muuten nähty laisinkaan, historiallinen reissu siltäkin osin.

Viimeinen etappi ennen satamaa alkaisi vasta Haver-sin käynnin jälkeen. Joskus syksyreissulla olimme havainneet siellä mukavasti kahlaajia. Aika pian selvisi, että kyse on tosiaan syksypaikasta. Keväällä ranta oli aivan tyhjä. Viimeinen grillaus ja kotiin: 142 lajia tällä kertaa.

Tämä västäräkki tykkäsi istuksia auton päällä, paskoi sen pesukuntoon. Haapsalun 10€ pesu ei kuitenkaan kaikkea puhdistanut.

Lisää kuvia osoitteessa: <http://heliaca.fi>
Teksti ja kuvat: © Pasi Parkkinen
Sähköposti: pasi.parkkinen@heliaca.fi

Valkoposkikihanhiet (*Branta leucopsis*). Haeska - Matsalu.

Retkellä havaitut lajit systemaattisessa järjestyksessä

1. Kyhmyjoutsen (*Cygnus olor*)
2. Laulujoutsen (*Cygnus cygnus*)
3. Pikkujoutsen (*Cygnus columbianus*)
4. Tundrahanhi (*Anser albifrons*)
5. **Kiljuhanhi (*Anser erythropus*)**
6. Metsähanhi (*Anser fabalis*)
7. Merihanhi (*Anser anser*)
8. Kanadanhanhi (*Branta canadensis*)
9. Valkoposkikihanhiet (*Branta leucopsis*)
10. Ristisorsa (*Tadorna tadorna*)
11. Sinisorsa (*Anas platyrhynchos*)
12. Harmaasorsa (*Anas strepera*)
13. Jouhisorsa (*Anas acuta*)
14. Lapasorsa (*Anas clypeata*)
15. Haapana (*Anas penelope*)
16. Tavi (*Anas crecca*)
17. Heinätavi (*Anas querquedula*)
18. Punasotka (*Aythya ferina*)
19. Lapasotka (*Aythya marila*)
20. Tukkasotka (*Aythya fuligula*)
21. Haahka (*Somateria mollissima*)
22. Allihaahka (*Polystica stelleri*)
23. Mustalintu (*Melanitta nigra*)
24. Pilkkasiipi (*Melanitta fusca*)
25. Alli (*Clangula hyemalis*)
26. Telkkä (*Bucephala clangula*)
27. Uivelo (*Mergus albellus*)
28. Isokoskelo (*Mergus merganser*)
29. Tukkakoskelo (*Mergus serrator*)
30. Teeri (*Lyrurus tetrix*)
31. Peltopyy (*Perdix perdix*)
32. Kaakkuri (*Gavia stellata*)
33. Kuikka (*Gavia arctica*)
34. Silkkiiukku (*Podiceps cristatus*)
35. Härkälintu (*Podiceps grisegena*)
36. Merimetso (*Phalacrocorax carbo*)
37. Kaulushaikara (*Botaurus stellaris*)
38. Harmaahaikara (*Ardea cinerea*)
39. Kattohaikara (*Ciconia ciconia*)
40. Merikotka (*Haliaeetus albicilla*)
41. Sääksi (*Pandion haliaetus*)
42. Ruskosuohaukka (*Circus aeruginosus*)
43. Niittysuohaukka (*Circus pygargus*)
44. Hiirihaukka (*Buteo buteo*)
45. Piekana (*Buteo lagopus*)
46. Varpushaukka (*Accipiter nisus*)
47. Tuulihaukka (*Falco tinnunculus*)
48. Nuolihaukka (*Falco subbuteo*)
49. Ampuhaukka (*Falco columbarius*)
50. Nokikana (*Fulica atra*)
51. Kurki (*Grus grus*)
52. Meriharakka (*Haematopus ostralegus*)
53. Avosetti (*Recurvirostra avosetta*)
54. Tylli (*Charadrius hiaticula*)
55. Kapustarinta (*Pluvialis apricaria*)
56. Töyhtöhyppä (*Vanellus vanellus*)
57. Suosirri (*Calidris alpina*)
58. Liro (*Tringa glareola*)
59. Metsäviklo (*Tringa ochropus*)
60. Rantasipi (*Actitis hypoleucos*)
61. Punajalkaviklo (*Tringa totanus*)
62. Mustaviklo (*Tringa erythropus*)
63. Valkoviklo (*Tringa nebularia*)
64. Mustapyrstökuiri (*Limosa limosa*)
65. Punakuiri (*Limosa lapponica*)
66. Isokuovi (*Numenius arquata*)
67. Pikkukuovi (*Numenius phaeopus*)
68. Taivaanvuohi (*Gallinago gallinago*)
69. Jänkäkurppa (*Lymnocyptes minimus*)
70. Suokukko (*Philomachus pugnax*)
71. Merikihu (*Stercorarius parasiticus*)
72. Naurulokki (*Larus ridibundus*)
73. Kalalokki (*Larus canus*)
74. Harmaalokki (*Larus argentatus*)
75. Merilokki (*Larus marinus*)
76. Selkälokki (*Larus fuscus*)
77. Pikkulokki (*Hydrocoloeus minutus*)
78. Pikkutiira (*Sterna albifrons*)
79. Riuttatiira (*Sterna sandvicensis*)
80. Kalatiira (*Sterna hirundo*)
81. Lapintiira (*Sterna paradisaea*)
82. Räyskä (*Sterna caspia*)
83. Kesyykyhky (*Columba livia*)
84. Uuttukyyhky (*Columba oenas*)
85. Sepelkyyhky (*Columba palumbus*)
86. Turkinukkyhky (*Streptopelia decaocto*)
87. Lehtopöllö (*Strix aluco*)
88. Tervapääsky (*Apus apus*)

89. Valkoselkätikka (*Dendrocopos leucotos*)
90. Pikkutiikka (*Dendrocopos minor*)
91. Käenpiika (*Jynx torquilla*)
92. Kiuru (*Alauda arvensis*)
93. Kangaskiuru (*Lullula arborea*)
94. Haarapääsky (*Hirundo rustica*)
95. Räystäöpääsky (*Delichon urbicum*)
96. Niittykirvinen (*Anthus pratensis*)
97. Metsäkirvinen (*Anthus trivialis*)
98. Västäräkki (*Motacilla alba*)
99. Keltävästäräkki (*Motacilla flava*)
100. Sitruunavästäräkki (*Motacilla citreola*)
101. Rautiainen (*Prunella modularis*)
102. Punarinta (*Erithacus rubecula*)
103. Leppälintu (*Phoenicurus phoenicurus*)
104. Mustaleppälintu (*Phoenicurus ochruros*)
105. Kivitasku (*Oenanthe oenanthe*)
106. Pensastasku (*Saxicola rubetra*)
107. Laulurastas (*Turdus philomelos*)
108. Punakylkirastas (*Turdus iliacus*)
109. Kulorastas (*Turdus viscivorus*)
110. Räkättirastas (*Turdus pilaris*)
111. Mustarastas (*Turdus merula*)
112. Hernekerttu (*Sylvia curruca*)
113. Pajulintu (*Phylloscopus trochilus*)
114. Siirtäjä (*Phylloscopus sibilatrix*)
115. Tiltalti (*Phylloscopus collybita*)
116. Hippiäinen (*Regulus regulus*)
117. Kirjosieppo (*Ficedula hypoleuca*)
118. Talitiainen (*Parus major*)
119. Kuusitiainen (*Periparus ater*)
120. Simitiainen (*Cyanistes caeruleus*)
121. Viitaiainen (*Poecile palustris*)
122. Hömötiainen (*Poecile montanus*)
123. Pähkinänakkeli (*Sitta europaea*)
124. Harakka (*Pica pica*)
125. Naakka (*Corvus monedula*)
126. Mustavaris (*Corvus frugilegus*)
127. Varis (*Corvus cornix*)
128. Korppi (*Corvus corax*)
129. Kottarainen (*Sturnus vulgaris*)
130. Varpunen (*Passer domesticus*)
131. Pikkuvarpunen (*Passer montanus*)
132. Peippo (*Fringilla coeleps*)
133. Hemppo (*Carduelis cannabina*)
134. Urpiaäinen (*Carduelis flammea*)
135. Tikli (*Carduelis carduelis*)
136. Viherpeippo (*Carduelis chloris*)
137. Vihervarpunen (*Carduelis spinus*)
138. Punatulkku (*Pyrrhula pyrrhula*)
139. Nokkavarpunen (*Coccothraustes coccothraustes*)
140. Käpylintulaji (*Loxia sp.*)
141. Pajusirkku (*Emberiza schoeniclus*)
142. Keltasirkku (*Emberiza citrinella*)